

УДК 336.1

JEL classification: E62, G28, H29, H39, O11.

DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2019.03.051>

Валентина МАРТИНЕНКО,

кандидат економічних наук, доцент,

заступник директора навчально-наукового інституту обліку, аналізу та аудиту,

Університет державної фіскальної служби України,

вул. Університетська, б. 31, м. Ірпінь, Київська обл., 08201, Україна.

E-mail: martynenkovv86@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9078-8345>.

СПЕЦИФІКА УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМИ ДОХОДАМИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Мартиненко В. Специфіка управління власними доходами місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2019. Вип. 3. С. 51 – 61. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2019.03.051>

Martynenko, V. (2019). Spetsyfika upravlinnia vlasnymy dokhodamy mistsevykh biudzetiv v umovakh finansovoi detsentralizatsii [Specificity of managing local budgets' own revenues in the context of financial decentralization]. *The Herald of Ternopil National Economic University*, Vol. 3. P. 51 – 61. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2019.03.051>

Анотація

Вступ. В Україні, починаючи з 2014 р., реалізується реформа децентралізації, мета якої полягає у передачі частини владних повноважень центральних органів державної влади громадам. Оскільки у фінансовій сфері реформа децентралізації передбачає забезпечення фінансової автономії територіально-адміністративних одиниць, аналіз основних чинників впливу на управління власними доходами місцевих бюджетів набуває особливої актуальності.

Мета – дослідити специфіку та особливості управління власними доходами місцевих бюджетів України в умовах фінансової децентралізації.

Методи. Основні методи дослідження, використані у статті: порівняльний аналіз – для ранжування власних надходжень зведених обласних бюджетів за обсягом; факторний аналіз – для ідентифікації та відбору факторів впливу на формування власних доходів місцевих бюджетів; регресійний аналіз – для формалізації впливу визначених факторів на динаміку власних доходів зведених обласних бюджетів.

Результати. Обґрунтовано, що основу фінансової автономії громади в умовах фінансової децентралізації забезпечують широкі повноваження щодо управління формуванням власних надходжень до її бюджету. Встановлено, що у 2017 р. порівняно з 2014 р. власні доходи місцевих бюджетів України збільшилися в 2,3 рази, у тому числі як результат фінансової децентралізації. Доведено, що, проводячи децентралізацію управління власними доходами місцевих бюджетів, центральні органи державної влади, розширюючи фінансові повноваження адміністративно-територіальних одиниць, мають забезпечити зростання добробуту громадян, справедливість у регіональному розподілі доходів населення, сповільнення трудової імміграції.

Висновки. Одержані результати дозволяють сформуванню бази для розробки основних сценаріїв прогнозу фінансової автономії місцевих бюджетів України в їх регіональному розрізі, чому будуть присвячені подальші наукові дослідження автора.

Ключові слова: власні доходи, місцеві бюджети, органи місцевої влади, територіально-адміністративна одиниця, фіскальна політика, фінансова децентралізація, формалізація.

Формули: 2, рис.: 2, табл.: 3, бібл.: 12.

Abstract

Valentyna MARTYNYENKO

SPECIFICITY OF MANAGING LOCAL BUDGETS' OWN REVENUES IN THE CONTEXT OF FINANCIAL DECENTRALIZATION

Introduction. Decentralization reform in Ukraine has been implemented since 2014. It aims at transferring some of the powers of central government to the communities. The reform of decentralization in the financial sphere should ensure the financial autonomy of territorial-administrative units. Therefore, the analysis of the main factors influencing the management of own revenues of local budgets is especially relevant.

Research purpose is to investigate the specifics and features of managing the own revenues of local budgets of Ukraine under conditions of financial decentralization.

Methods. Several research methods are used in the article. These are: comparative analysis – to rank own revenues of consolidated regional budgets by volume; factor analysis – to identify and select factors of influence on the formation of own revenues of local budgets; regression analysis – to formalize the influence of certain factors on the dynamics of own revenues of consolidated regional budgets.

Results. It is proved that the basis of the community's financial autonomy in the context of financial decentralization is provided by broad powers to manage the formation of its own revenues to its budget. It was established that in 2017 compared with 2014, own revenues of local budgets of Ukraine increased by 2.3 times, including as a result of financial decentralization. It is proved that, by decentralizing the management of own revenues of local budgets, central government bodies, expanding the financial powers of administrative-territorial units, should ensure the growth of citizens' well-being, fairness in the regional distribution of incomes, and slowdown of labor immigration.

Conclusions. *The obtained results make it possible to form the basis for the development of the main scenarios of forecasting the financial autonomy of the local budgets of Ukraine in their regional context. Further scientific researches of the author will be devoted to it.*

Key words: *own income, local budgets, local authorities, territorial-administrative unit, fiscal policy, financial decentralization, formalization.*

Formulas: 2, fig.: 2, tabl.: 3, bibl.: 12.

Постановка проблеми. Власні доходи місцевого бюджету – це всі податкові і неподаткові надходження, акумульовані органом місцевої влади за рік, за виключенням міжбюджетних трансфертів. Їх роль важлива з огляду на забезпечення фінансової автономії адміністративно-територіальних одиниць в умовах реформи децентралізації владних повноважень, що реалізується в Україні з 2014 р. Саме фінансову автономію адміністративно-територіальних одиниць можна вважати головною метою фіскальної політики в умовах фінансової децентралізації. У зв'язку з цим виявлення специфіки управління власними доходами місцевих бюджетів при модернізації фіскальної політики в умовах фінансової децентралізації є актуальним і потребує ґрунтовного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Базовим теоретико-методологічним засадам та прикладним аспектам фінансової децентралізації присвячено праці таких зарубіжних і вітчизняних учених-економістів, як А. Киріяку, Л. Муїнело-Галло та О. Рока-Сагалес (2013) [1], І. Волохова (2014) [2], І. Сидор (2014) [3], Х. Мартинес, Т. Баскаран, Л. Фельд і Я. Шнелленбах (2016) [4], Г. Возняк (2019) [5] та ін. Проте управління власними доходами місцевих бюджетів при модернізації фіскальної політики в умовах фінансової децентралізації залишається маловивченою проблемою, вирішенню якої, розпочатому автором у працях [6–8], присвячене це дослідження.

Метою статті є дослідження специфіки та особливостей управління власними доходами місцевих бюджетів України в умовах фінансової децентралізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Серед власних доходів місцевих бюджетів в Україні виокремлюють податкові та неподаткові надходження. Згідно з Бюджетним кодексом України, до складу власних податкових доходів місцевих бюджетів у період реалізації реформи децентралізації входять, крім місцевих податків і зборів (встановлених сільськими, селищними, міськими радами та радами об'єднаних територіальних громад у межах своїх повноважень згідно з Податковим кодексом [9]), 60% податку на доходи фізичних осіб (15% осідає в обласних бюджетах), 25% екологічного податку, 10% податку на прибуток підприємств (крім комунальної власності), частини чотирьох видів рентної плати за користування надрами. Власними неподатковими доходами місцевих бюджетів є надходження від бюджетних установ, доходи від власності та підприємницької діяльності (окрім НБУ), адміністративні збори та платежі та ін. [10].

Для оцінки специфіки управління власними доходами місцевих бюджетів в умовах реалізації реформи фінансової децентралізації, яку розпочато з 2014 р., проведемо спочатку аналіз динаміки власних доходів місцевих бюджетів (без урахування офіційних трансфертів) в розрізі зведених обласних бюджетів України за 2014–2017 рр. (табл. 1).

Таблиця 1

**Власні доходи місцевих бюджетів (без урахування офіційних трансфертів)
 в розрізі зведених обласних бюджетів України, млн. грн.**

Назва області / обласний центр	Значення показника за роками				2017 р. у % до 2014 р.	Середнє за 2014–2017 рр.
	2014	2015	2016	2017		
Вінницька / Вінниця	3111,3	3790,5	5651,4	8225,0	264,4	5194,6
Волинська / Луцьк	1590,3	2209,0	3092,3	4726,1	297,2	2904,4
Дніпропетровська / Дніпро	11030,3	13203,4	17944,7	23266,4	210,9	16361,2
Донецька / Донецьк	9651,9	7093,2	8764,6	11944,9	123,8	9363,7
Житомирська / Житомир	2358,5	2765,2	4021,7	5695,8	241,5	3710,3
Закарпатська / Ужгород	1580,1	2071,1	3106,9	4608,8	291,7	2841,7
Запорізька / Запоріжжя	4652,4	5602,2	8678,0	10879,0	233,8	7452,9
Івано-Франківська / Івано-Франківськ	2028,8	2571,2	3662,6	5071,1	250,0	3333,4
Київська / Київ	4833,6	6141,9	9224,0	13762,5	284,7	8490,5
Кіровоградська / Кропивницький	2042,2	2419,0	3564,1	4902,6	240,1	3232,0
Луганська / Луганськ	3306,1	2163,6	2479,1	3163,4	95,7	2778,1
Львівська / Львів	4840,2	6415,5	9956,4	13310,0	275,0	8630,5
Миколаївська / Миколаїв	2415,4	2943,0	4338,9	5812,1	240,6	3877,4
Одеська / Одеса	5607,5	6940,5	10763,3	15998,7	285,3	9827,5
Полтавська / Полтава	3911,4	4822,9	6931,4	9359,9	239,3	6256,4
Рівненська / Рівне	1876,4	2208,4	3122,5	4621,0	246,3	2957,1
Сумська / Суми	2290,1	2718,5	3998,9	5664,0	247,3	3667,9
Тернопільська / Тернопіль	1403,4	1860,9	2571,6	3623,3	258,2	2364,8
Харківська / Харків	6568,0	7872,4	11305,6	15070,0	229,4	10204,0
Херсонська / Херсон	1827,4	2273,1	3299,8	4502,1	246,4	2975,6
Хмельницька / Хмельницький	2334,9	2933,7	4169,8	5822,2	249,4	3815,2
Черкаська / Черкаси	2582,2	3193,4	4650,6	6329,5	245,1	4188,9
Чернівецька / Чернівці	1244,8	1656,0	2529,9	3116,5	250,4	2136,8
Чернігівська / Чернігів	1992,0	2433,6	3651,3	5016,6	251,8	3273,4
місто Київ	14821,3	22178,2	29268,2	35004,0	236,2	25317,9
Всього власних доходів	101914,5	122495,4	172763,6	231512,5	227,2	6206,2

Джерело: розроблено та проведено розрахунки за даними Державної казначейської служби України [11] без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим (АРК), м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

З даних, наведених у табл. 1, видно, що сукупний обсяг власних доходів зведених обласних бюджетів України упродовж 2014–2017 рр. збільшився у 2,3 рази. При цьому найбільший приріст власних доходів характерний для прикордонних областей: Волинської (+197,2%), Закарпатської (+191,7%) та Одеської (+185,3%). Найменший приріст характерний для областей, частина території яких перебуває в тимчасовій окупації: –4,3% для Луганської області та +23,8% для Донецької. Лідерами за обсягами власних доходів виявилися зведені обласні бюджети Одещини (16 млрд. грн., або 7% власних доходів місцевих бюджетів у 2017 р.), Дніпропетровщини (23,3 млрд. грн., або 10,1% власних доходів місцевих бюджетів у 2017 р.) і бюджет столиці (35 млрд. грн., або 15,3% власних доходів місцевих бюджетів у 2017 р.). Аутсайдерами за збором власних фінансових ресурсів у 2017 р. були Тернопільська область (3,6 млрд. грн., або 1,6% власних доходів місцевих бюджетів), Луганська область (3,2 млрд. грн., або 1,4% власних доходів місцевих бюджетів) та Чернівецька область (3,1 млрд. грн., або 1,4% власних доходів місцевих бюджетів).

Зрозуміло, що найбільший вплив на дохідну частину місцевих бюджетів мають доходи фізичних осіб, оскільки в розрізі власних доходів місцевих бюджетів їх питома

вага найбільша (наприклад, 48% за станом на кінець 2017 р.). Тому й флагманами із формування власних фінансових ресурсів стали регіони України з найбільшим обсягом доходів населення – місто Київ лідер у 2017 р., Дніпропетровська область була другою, Одеська область – четвертою (табл. 2).

Таблиця 2

**Доходи населення України в регіональному розрізі
впродовж 2014–2017 рр., млн. грн.**

Область / обласний центр	Значення показника за роками				Середнє за 2014–2017 рр.
	2014	2015	2016	2017	
Вінницька / Вінниця	49418	60923	71888	94417	69162
Волинська / Луцьк	27986	34064	40792	53204	39012
Дніпропетровська / Дніпро	136810	166076	188816	245778	184370
Донецька / Донецьк	142745	117471	117735	141340	129823
Житомирська / Житомир	36814	45053	53684	70126	51419
Закарпатська / Ужгород	29988	37182	44137	56568	41969
Запорізька / Запоріжжя	68327	81737	96695	122759	92380
Івано-Франківська / Івано-Франківськ	37848	47152	56418	73474	53723
Київська / Київ	63342	76150	90505	117755	86938
Кіровоградська / Кропивницький	28901	35350	41875	54514	40160
Луганська / Луганськ	56233	44157	41267	49342	47750
Львівська / Львів	79378	97740	116285	152256	111415
Миколаївська / Миколаїв	36373	44275	52390	67558	50149
Одеська / Одеса	80438	101179	118472	153640	113432
Полтавська / Полтава	49928	60610	71926	92768	68808
Рівненська / Рівне	33314	40309	47356	61831	45703
Сумська / Суми	35375	44311	52551	67287	49881
Тернопільська / Тернопіль	26892	33851	40277	52196	38304
Харківська / Харків	95897	116880	135675	175850	131076
Херсонська / Херсон	30077	38233	44268	57144	42431
Хмельницька / Хмельницький	38853	48653	57367	73520	54598
Черкаська / Черкаси	36694	44708	53496	69399	51074
Чернівецька / Чернівці	22941	28316	33657	43542	32114
Чернігівська / Чернігів	31998	38780	45716	58255	43687
місто Київ	240198	288856	338083	447559	328674

Джерело: розроблено та проведено розрахунки за даними Державної служби статистики України [12] без урахування тимчасово окупованої території АРК, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Згідно з усередненими даними за 2014–2017 рр., наведеними у табл. 2, найбільш багатим регіоном України є столиця з 328,7 млрд. грн., наступною стала Дніпропетровська область з 184,4 млрд. грн., замикає трійку лідерів Харківська область з 131,1 млрд. грн. Найбіднішими стали Волинська (39 млрд. грн.), Тернопільська (38,3 млрд. грн.) і Чернівецька (32,1 млрд. грн.) області. На місто Київ і 5 областей (24%), середні доходи населення яких за 2014–2017 рр. переважають 100 млрд. грн., припадає половина всіх доходів населення України. Аналізуючи регіональну динаміку доходів, слід відзначити, що найбільший приріст у 2017 р. порівняно з 2014 р. демонструють Львівська (+91,8%), Івано-Франківська (+94,1%) і Тернопільська (+94,1%) області. Одночасно зменшилися доходи населення в Донецькій області на 1% і в Луганській області на 12,3% через тимчасову окупацію частини їх територій і активні військові дії.

Проведемо оцінку впливу доходів населення області на власні доходи зведених обласних бюджетів. Для цього по осі абсцис відкладемо середні значення доходів населення областей України та міста Києва за 2014–2017 рр., а по осі ординат – середні обсяги власних доходів зведених обласних бюджетів України. В результаті одержуємо графік, що формалізує вплив середньорічних доходів населення областей на середньорічний обсяг власних доходів зведених обласних бюджетів України за 2014–2017 рр. (рис. 1).

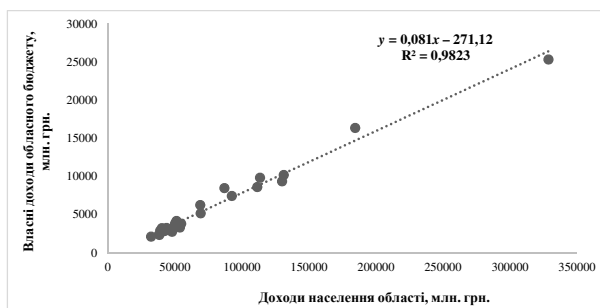

Рис. 1. Формалізація впливу середньорічних доходів населення областей на середньорічний обсяг власних доходів зведених обласних бюджетів України за 2014–2017 рр.

Джерело: розроблено та проведено розрахунки за даними Державної казначейської служби України [11] та Державної служби статистики України [12] без урахування тимчасово окупованої території АРК, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

З формули, наведеної на рис. 1, можна зробити висновок, що при зростанні доходів населення області на 1 млн. грн. власні доходи зведеного обласного бюджету можуть збільшитися на 81 тис. грн. При цьому коефіцієнт парної детермінації $R^2 = 0,982$ означає, що зростання власних доходів зведених обласних бюджетів на 98,2% обумовлюється динамікою доходів населення області.

Інша інтерпретація коефіцієнта детермінації – рівень достовірності рівняння регресії, що формалізує вплив доходів населення області на надходження до зведеного обласного бюджету (без урахування міжбюджетних трансфертів). У нашому випадку цей рівень наближений до 1, тому є високим. Також слід розрахувати коефіцієнт еластичності ($E(x)$) результуючої ознаки за факторною за формулою:

$$E(x) = a_1 \frac{\bar{x}}{y(\bar{x})}, \quad (1)$$

де a_1 – коефіцієнт лінійної регресії, який показує, на скільки одиниць змінюється результуюча ознака при зростанні факторної ознаки на 1 одиницю;

\bar{x} – середнє значення факторної ознаки;

$y(\bar{x})$ – середнє значення результуючої ознаки.

Використовуючи формулу (1), визначимо коефіцієнт еластичності власних доходів зведених обласних бюджетів України за доходами населення областей:

$$E_{(x)} = 0,081 \cdot \frac{79922,1}{6202,6} = 1,044\% \quad (2)$$

Отже, згідно з розрахунком (2), при зростанні доходів населення області на 1% надходження до зведеного обласного бюджету (без урахування трансфертів) збільшуються на 1,044%.

Інший фактор, який чинить значний вплив на місцеві фінанси в умовах децентралізації владних повноважень, зважаючи на частку від податку на доходи фізичних осіб у структурі власних надходжень місцевих бюджетів, – чисельність наявного населення України в регіональному розрізі (табл. 3).

Таблиця 3

Чисельність наявного населення України в регіональному розрізі впродовж 2014–2017 рр., тис. осіб

Область / обласний центр	Значення показника за роками				Середнє за 2014–2017 рр.
	2014	2015	2016	2017	
Вінницька / Вінниця	1610,6	1602,2	1590,4	1575,8	1594,8
Волинська / Луцьк	1042,9	1042,7	1041,0	1038,5	1041,3
Дніпропетровська / Дніпро	3276,6	3254,9	3230,4	3231,1	3248,3
Донецька / Донецьк	4297,0	4265,1	4244,0	4200,5	4251,6
Житомирська / Житомир	1256,0	1247,5	1240,5	1231,2	1243,8
Закарпатська / Ужгород	1259,6	1259,2	1258,8	1258,2	1258,9
Запорізька / Запоріжжя	1765,9	1753,6	1739,5	1723,2	1745,5
Івано-Франківська / Івано-Франківськ	1382,6	1382,3	1379,9	1377,5	1380,6
Київська / Київ	1729,2	1732,2	1734,5	1754,3	1737,5
Кіровоградська / Кропивницький	980,6	973,1	965,8	956,3	968,9
Луганська / Луганськ	2220,0	2205,4	2195,3	2167,8	2197,1
Львівська / Львів	2537,8	2534,2	2534,0	2529,6	2533,9
Миколаївська / Миколаїв	1164,3	1158,2	1150,1	1141,3	1153,5
Одеська / Одеса	2396,4	2390,3	2386,5	2383,1	2389,1
Полтавська / Полтава	1449,0	1438,9	1426,8	1413,8	1432,1
Рівненська / Рівне	1161,2	1161,8	1162,7	1160,6	1161,6
Сумська / Суми	1123,4	1113,3	1104,5	1094,3	1108,9
Тернопільська / Тернопіль	1069,9	1065,7	1059,2	1052,3	1061,8
Харківська / Харків	2731,3	2718,6	2701,2	2694,0	2711,3
Херсонська / Херсон	1067,9	1062,4	1055,6	1047,0	1058,2
Хмельницька / Хмельницький	1301,2	1294,4	1285,3	1274,4	1288,8
Черкаська / Черкаси	1251,8	1243,0	1231,2	1220,4	1236,6
Чернівецька / Чернівці	910,0	909,9	908,1	906,7	908,7
Чернігівська / Чернігів	1055,7	1045,0	1033,4	1020,1	1038,5
місто Київ	2888,0	2906,6	2925,8	2934,5	2913,7

Джерело: розроблено та проведено розрахунки за даними Державної служби статистики України [12] без урахування тимчасово окупованої території АРК, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

За усередненими даними 2014–2017 рр., що наведені у табл. 3, можна зробити висновок, що найбільш населеними регіонами України є місто Київ з 2,9 млн. осіб, Дніпропетровська область з 3,2 млн. осіб та Донецька область з 4,0 млн. осіб. Найменша чисельність наявного населення у Чернігівській (1 млн. 20 тис. осіб), Кіровоградській (956 тис. осіб) і Чернівецькій (907 тис. осіб) областях. У місті Київ і в

областях (28%), наявна чисельність населення в яких за 2014–2017 рр. перевищила 2 млн. осіб, проживає 47,5% населення України.

Аналізуючи регіональну динаміку демографічного стану України, слід відзначити, що у 2017 р. порівняно з 2014 р. відбулося скорочення чисельності наявного населення на 1,3%, або на 542,5 тис. осіб (без урахування тимчасово окупованої території АРК, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях). При цьому приріст наявного населення упродовж 2014–2017 рр. зафіксовано лише в місті Києві (+46,5 тис. осіб, або +1,6%) та Київській області (25,1 тис. осіб, або +1,5%), решта регіонів характеризується скороченням наявного населення від –0,6 тис. осіб, або –0,05% у Рівненській області до –52,2 тис. осіб, або –2,4% у Луганській та –96,5 тис. осіб, або –2,3% у Донецькій області.

Зрозуміло, що населення інтенсивніше залишає території, на яких ведуться бойові дії, тому й найбільший від’ємний приріст наявного населення за 2014–2017 рр. наявний у Луганській та Донецькій областях.

Проведемо оцінку впливу чисельності наявного населення області на власні доходи зведених обласних бюджетів. Для цього по осі абсцис відкладемо середні значення чисельності наявного населення областей України та міста Києва за 2014–2017 рр., а по осі ординат – середні обсяги власних доходів зведених обласних бюджетів України. В результаті одержуємо графік, що формалізує вплив середньорічної чисельності наявного населення областей на середньорічний обсяг власних доходів зведених обласних бюджетів України за 2014–2017 рр. (рис. 2).

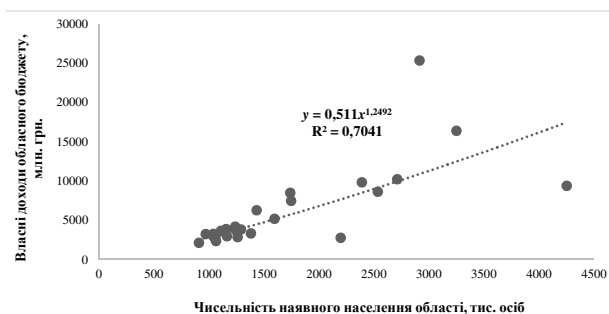

Рис. 2. Формалізація впливу чисельності наявного населення областей на середньорічний обсяг власних доходів зведених обласних бюджетів України за 2014–2017 рр.

Джерело: розроблено та проведено розрахунки за даними Державної казначейської служби України [11] та Державної служби статистики України [12] без урахування тимчасово окупованої території АРК, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Оскільки формула, наведена на рис. 2, є степеневою функцією, коефіцієнтом еластичності власних доходів зведеного бюджету за чисельністю наявного населення області є степінь біля змінної x , тому можна зробити висновок, що при зростанні чисельності наявного населення області на 1% власні доходи зведеного обласного

бюджету можуть збільшитися на 1,25%. При цьому коефіцієнт парної детермінації $R^2 = 0,704$ означає, що зростання власних доходів зведених обласних бюджетів на 70,4% обумовлюється динамікою чисельності наявного населення області. Тому рівень достовірності рівняння регресії, що формалізує вплив чисельності наявного населення області на надходження до зведеного обласного бюджету (без урахування міжбюджетних трансфертів) є високим і достатнім для його подальшого використання в аналізі та прогнозуванні.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, за результатами проведеного аналізу було встановлено, що, здійснюючи управління власними доходами місцевих бюджетів України в умовах фінансової децентралізації, слід зважати на ряд важливих чинників. По-перше, упродовж 2014–2017 рр. відбулося зростання загального обсягу власних доходів місцевих бюджетів України в 2,3 рази, при чому третину з них сформовано за рахунок надходжень до зведених обласних бюджетів Одещини, Дніпропетровщини та міста Києва. По-друге, збільшення на 1,04% обсягу власних доходів адміністративно-територіальних одиниць на 98,2% обумовлюється зростанням доходів населення на 1%. По-третє, з достовірністю 70,4% було встановлено, що обсяг власних доходів зведеного обласного бюджету збільшується на 1,25% при зростанні чисельності наявного населення області на 1%. Отже, для підвищення ефективності управління власними доходами місцевих бюджетів уряду, крім подальшого розширення фінансових повноважень громад, потрібно забезпечити сприятливі передумови для зростання добробуту громадян, нівелювання диспропорцій у регіональному розподілі доходів населення і відповідно зниження потоку трудових іммігрантів, що могли стати предметом подальших досліджень.

Література

1. Kyriacou A. P., Muinel-Gallo L., Roca-Sagalés O. Fiscal decentralization and regional disparities: The importance of good governance. *Papers in Regional Science*. 2013. Vol. 94. No. 1. P. 89–108. DOI : <https://doi.org/10.1111/pirs.12061>.
2. Волохова І. С. Місцеві фінанси та перспективи поглиблення фінансової децентралізації в Україні : моногр. Одеса : Атлант, 2014. 462 с.
3. Сидор І. Власні і закріплені доходи місцевих бюджетів: проблеми формування та резерви зростання. *Вісник THEU*. 2014. № 3. С. 20–29.
4. Baskaran T., Feld L. P., Schnellenbach J. Fiscal federalism, decentralization, and economic growth: a meta-analysis. *Economic Inquiry*. 2016. Vol. 54. No. 3., P. 1445–1463. DOI : <https://doi.org/10.1111/ecin.12331>.
5. Возняк Г. Фінансова децентралізація та стале ендегенне зростання регіонів: формалізація напрямів впливу. *Світ фінансів*. 2019. № 2(59). С. 49–59.
6. Martynenko V. V. Study of international experience in the implementation of fiscal policy in the context of financial decentralization. *International Journal of New Economics, Public Administration and Law*. 2018. № 2 (2). P. 15–25. DOI: [https://doi.org/10.31264/2545-093X-2018-2\(2\)-15-25](https://doi.org/10.31264/2545-093X-2018-2(2)-15-25).
7. Martynenko V. V. Estimation of the efficiency of the tax component of the fiscal policy in Ukraine. *Strategic Management: Global Trends and National Peculiarities*.

- Collective monograph. Kielce : Publishing House «Baltija Publishing». 2019. P. 76–93.
8. Мартиненко В. В. Макроекономічні фактори модернізації фіскальної політики України. *Фінансовий простір*. 2019. № 1 (33). С. 147–157.
 9. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення : 20.08.2019).
 10. Бюджетний кодекс України № 2756-VI від 08.07.2010 р. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення : 20.08.2019).
 11. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua> (дата звернення : 20.08.2019).
 12. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення : 20.08.2019).

References

1. Kyriacou, A.P., Muinelo-Gallo, L. & Roca-Sagalés, O. (2013). Fiscal decentralization and regional disparities: The importance of good governance. *Papers in Regional Science*, 94(1), 89–108. DOI: <https://doi.org/10.1111/pirs.12061>
2. Volokhova, I.S. (2014). *Mistsevi finansy ta perspektyvy pohlyblennia finansovoi detsentralizatsii v Ukraini* [Local finance and prospects for deepening financial decentralization in Ukraine]. Atlant, Odesa, Ukraine, 462 p. [in Ukrainian].
3. Sydor, I. (2014). *Vlasni i zakripleni dokhody mistsevykh biudzhetiv: problemy formuvannia ta rezervy zrostannia* [Own and fixed incomes of local budgets: the problem of the formation and reserves of growth]. *Visnyk TNEU*, 3, 20–29 [in Ukrainian].
4. Baskaran, T., Feld, L.P. & Schnellenbach, J. (2016). Fiscal federalism, decentralization, and economic growth: a meta-analysis. *Economic Inquiry*, 54 (3), 1445–1463. DOI: <https://doi.org/10.1111/ecin.12331>.
5. Voznyak, H. (2019). *Finansova detsentralizatsiia ta stale endohenne zrostannia rehioniv: formalizatsiia napriamiv vplyvu* [Financial decentralization and sustainable endogenous growth of regions: formalization of impact directions]. *World of Finance*, 2(59), 49–59 [in Ukrainian].
6. Martynenko, V.V. (2018). Study of international experience in the implementation of fiscal policy in the context of financial decentralization. *International Journal of New Economics, Public Administration and Law*, 2(2), 15–25. DOI: [https://doi.org/10.31264/2545-093X-2018-2\(2\)-15-25](https://doi.org/10.31264/2545-093X-2018-2(2)-15-25).
7. Martynenko, V.V. (2019). Estimation of the efficiency of the tax component of the fiscal policy in Ukraine. In: Pawlik, A. (ed.) & Shaposhnykov, K. (ed.) (2019). *Strategic Management: Global Trends and National Peculiarities*. Publishing House “Baltija Publishing”, Kielce, Poland, p. 76–93.
8. Martynenko, V.V. (2019). *Makroekonomichni faktory modernizatsii fiskalnoi polityky Ukrainy* [Macroeconomic factors of modernization of the fiscal policy of Ukraine]. *Finansovyi prostir*. 1 (33), 147–157 [in Ukrainian].
9. *Podatkovyi kodeks Ukrainy* [Tax Code of Ukraine] (2010). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> [in Ukrainian].

10. Biudzhetnyi kodeks Ukrainy [Budget Code of Ukraine] (2010). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> [in Ukrainian].
11. Ofitsiynyi sait Derzhavnoi kaznacheiskoi sluzhby Ukrainy [Official site of the State Treasury Service of Ukraine] (2019). treasury.gov.ua. Retrieved from <https://www.treasury.gov.ua/ua> [in Ukrainian].
12. Ofitsiynyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official site of the State Statistics Service of Ukraine] (2019). ukrstat.gov.ua. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].

Статтю отримано 1 серпня 2019 р.

Article received August 1, 2019.